

anton pavlovici cehov

o mică glumă

Traducere și note de
Antoaneta Olteanu

EDITURA ALLFA

O mică glumă

O amiază senină, de iarnă... Gerul e aspru, zăpada scârțâie sub picioare și Nadenka, fata care mă ține de braț, are cârlionții de la tâmpile și pufușorul de deasupra buzelor acoperite cu o promoroacă argintie. Ne aflăm pe un deal înalt. De la picioarele noastre până la vale, se întinde pârtia pe luciul căreia soarele se reflectă ca într-o oglindă. Lângă noi se află o sanie mică, tapisată cu un postav de un roșu-intens.

— Hai să ne dăm cu sania, Nadejda Petrovna ! o implor eu. Numai o dată ! Vă asigur, o să rămânem teferi și nevătămați.

Dar Nadenka e temătoare. Toată acea întindere, de la galoșii ei mici până la capătul pârtiei, i se pare o prăpastie îngrozitoare, nemăsurat de adâncă. I se taie răsuflarea și o ia cu leșin numai cât se uită în jos, numai cât îi propun să ne urcăm în sanie ; dar oare ce s-ar întâmpla dacă ar risca să se avânte în prăpastie ? Ar muri, și-ar pierde mințile.

— Vă implor ! îi spun. Nu trebuie să vă temeți ! Înțelegeți, vă rog, asta este lașitate, frică !

Nadenka se învoiește în cele din urmă și văd pe chipul ei că cedează, temându-se pentru viața sa. O ajut să urce în săniuță, palidă, tremurătoare, o cuprind cu brațul meu și ne aruncăm în hău.

Sania își ia zborul ca din glonț. Aerul sfâșiat ne lovește în față, ne șuieră în urechi, ne șfichiue, ne ciupește

dureros cu răutate, vrea să ne smulgă capul de pe umeri. Din cauza forței vântului nu mai avem puteri să respirăm. Parcă însuși diavolul ne-a cuprins cu ghearele și ne târăște urlând în iad. Obiectele din jur se contopesc într-o fâșie lungă, ce aleargă cu o viteză uluitoare... Uite, uite, o clipă doar și s-ar părea că o să murim !

— Vă iubesc, Nadia ! îi spun eu în șoaptă.

Sania aleargă din ce în ce mai încet, urletul vântului și vâjâitul tălpicilor nu mai sunt așa de înfricoșătoare, răsuflarea nu ți se mai taie și, în sfârșit, iată-ne jos. Nadenka e mai mult moartă decât vie. Este palidă, abia mai respiră... O ajut să se ridice.

— Pentru nimic în lume nu mă mai dau a doua oară, spune ea privindu-mă cu ochii mari, plini de groază. Pentru nimic în lume ! Era cât pe ce să-mi dau duhul !

După ce mai trece puțin timp însă, își vine în fire și deja mă privește în ochi întrebător : oare am spus acele trei cuvinte sau numai i s-au năzărit în vuietul vântului ? Dar eu stau lângă ea, fumez și îmi privesc, deosebit de atent, mănușa.

Ea mă ia de braț și ne plimbăm multă vreme în jurul derdelușului. Probabil că enigma aceasta nu-i dă pace. Au fost spuse acele cuvinte sau nu ? Da sau nu ? Da sau nu ? Este o chestiune de orgoliu, de cinste, de viață, de fericire, este o chestiune foarte importantă, cea mai importantă din lume. Nadenka îmi studiază fața cu o privire iscoditoare, tristă, răspunde hodoronc-tronc, așteaptă să deschid eu o discuție. O, ce joc pe fața aceas- ta drăgălașă, ce joc ! Văd că în ea se dă o luptă, trebuie să spună ceva, trebuie să întrebe ceva, dar nu-și găsește cuvintele, e sfioasă ; ciudat, bucuria o împiedică...

— Știți ce ? spune ea fără să mă privească.

— Ce ? întreb.

— Haideți să... ne mai dăm o dată.

Urcăm pe o scară în vârful derdelușului. O ajut din nou pe Nadenka cea palidă, tremurătoare, să se așeze în sanie, zburăm din nou în hăul înfricoșător, vântul din nou urlă și tălpii vâjâie și din nou, chiar în timpul celui mai zgomotos și mai puternic salt al saniei, îi șoptesc :

— Vă iubesc, Nadenka !

Când sania se oprește, Nadenka aruncă o privire spre dealul de pe care tocmai am coborât, apoi îmi cercetează multă vreme chipul, îmi ascultă cu luare-aminte vocea indiferentă și lipsită de patimă și, toată, toată ființa ei, până și manșon și glugă, totul arată o nedumerire fără margini. Și pe față se citește : „Oare despre ce să fie vorba ? Cine a rostit acele vorbe ? Să fi fost el sau numai mi s-a părut ?“

Îndoiala aceasta o neliniștește, o scoate din minți. Sărmana fată nu mai răspunde la întrebări, se încruntă, e gata să izbucnească în plâns.

— Oare nu ar trebui să plecăm acasă ? întreb.

— Dar mie... mie îmi place să mă dau așa cu sania, spune ea roșind. Oare nu am putea să ne mai dăm o dată ?

„Îi place“ să se dea cu sania, dar, între timp, când se urcă în sanie, ca și în celelalte dăți, e palidă, abia mai respiră de groază, tremură.

Alunecăm la vale și a treia oară și văd cum mă privește în față, îmi urmărește buzele. Dar eu îmi apropii batista de gură, tușesc și, când ajungem la jumătatea derdelușului, apuc să rostesc :

— Vă iubesc, Nadia !

Și enigma rămâne enigmă ! Nadenka tace, se gândește la ceva numai de ea știut... O conduc acasă de la derdeluș,

ea încearcă să meargă mai încet, încetinește pasul și tot așteaptă, poate-poate am să-i spun acele cuvinte. Și văd cum sufletul ei suferă, cum face eforturi să nu spună: „Doar nu se poate să le fi spus vântul! Și nici nu vreau să le fi spus vântul!”

A doua zi dimineață primesc un bilețel: „Dacă mergeți azi la derdeluș, să veniți să mă luați și pe la mine. N.” Și de atunci încep să merg în fiecare zi cu Nadenka la săniuș, iar când zburăm cu sania la vale, rostesc în șoaptă de fiecare dată aceleași cuvinte:

— Vă iubesc, Nadia!

Curând Nadenka se obișnuiește cu aceste vorbe, cum te deprinzi cu vinul sau cu morfina. Nu poate trăi fără ele. E adevărat, încă îi este groază să se dea cu sania, dar acum groaza și sentimentul pericolului dau un farmec special cuvintelor de iubire, cuvintelor care rămân în continuare un mister și îi chinuie sufletul. Sunt bănuți aceiași factori: eu și vântul... Ea nu știe care dintre noi doi îi face declarația de dragoste, dar, după cum se vede, de-acum îi e indiferent; n-are importanță din ce pahar bei, atâta vreme cât te îmbeți...

Într-o zi, pe la amiază, m-am dus singur la derdeluș; pierdut în mijlocul mulțimii, văd că Nadenka se apropie de pârție, mă caută din priviri... După aceea, urcă sfioasă către vârf, pe scară... Îi e frică să se dea singură, Doamne, ce frică îi mai este! Este albă ca zăpada la obraz, tremură, parcă se duce la ghilotină, dar merge, merge fără să privească înapoi, cu hotărâre. Probabil că s-a decis, în cele din urmă, să vadă dacă se vor mai auzi acele cuvinte dulci, uimitoare, când eu nu sunt acolo. Văd cum, palidă, cu gura deschisă de groază, urcă în sanie, își închide ochii și, luându-și adio pe vecie de la viața pământească,

alunecă la vale... „Vâjjjjj...” se aud tâlpii. Nu știu dacă Nadenka aude sau nu cuvintele... Văd numai că se ridică din sanie epuizată, slăbită. Și se vede pe chipul ei că nici ea nu știe dacă a auzit sau nu ceva. Groaza din timpul coborârii i-a luat puterea de a auzi, de a desluși sunete, de a înțelege...

Dar uite, vine luna martie, primăvara... Soarele devine mai blând. Derdelușul nostru începe să se înnegrească, își pierde luciul și, în cele din urmă, se topește. Nu ne mai dăm pe el. Biata Nadenka nu mai are unde să audă acele vorbe de dragoste și nici nu mai e nimeni să i le rostească, pentru că vântul nu mai bate, iar eu mă pregătesc să plec la Petersburg, pentru multă vreme, probabil pentru totdeauna.

Cumva, înainte de plecare cu vreo două zile, în amurg, stau în grădină pe o bancă; grădinița noastră este despărțită de curtea în care locuiește Nadenka de un gard înalt, bătut în cuie... Este încă destul de rece, zăpada adunată pe sub gunoiul de grajd încă nu s-a topit, copacii sunt tot morți, dar deja miroase a primăvară și, când se duc la culcare, stâncuțele țipă gălăgios. Mă apropiu de gard și mă uit multă vreme printr-o crăpătură a scândurilor. Văd cum Nadenka iese în privdor aruncând o privire abătută, plină de dor, spre cer... Vântul de primăvară îi suflă drept în fața-i palidă, tristă... Îi amintește de acel vânt care urla atunci deasupra noastră pe derdeluș, când ea a auzit acele trei cuvinte, și fața i se face tot mai tristă, tot mai tristă, până când pe obraji îi alunecă o lacrimă... Și sărmana fată își întinde mâinile, de parcă l-ar ruga pe acest vânt să-i mai aducă o dată acele trei cuvinte mult dorite. Și eu, așteptând să se înțească vântul, spun în șoptă :

— Vă iubesc, Nadia !

Doamne, Dumnezeu, ce se întâmplă cu Nadenka ! Dintr-odată strigă, fața îi devine zâmbitoare și își întinde mâinile în fața vântului, bucuroasă, fericită, așa de frumoasă.

Iar eu intru în casă să-mi fac bagajele...

Asta a fost demult. Acum Nadenka este deja măritată; a fost obligată să se mărite – sau chiar ea a vrut asta, nu mai are nicio importanță – cu un secretar de la tutela nobiliară, și acum are deja trei copii. Nu a uitat însă cum mergeam noi doi cândva la derdeluș și vântul îi aducea la urechi cuvintele „Vă iubesc, Nadia !“ ; pentru ea, aceasta este cea mai fericită, cea mai mișcătoare și mai minunată amintire din viață...

Iar eu, acum, când am mai îmbătrânit, nici nu știu de ce i-am tot spus atunci acele cuvinte, de ce am glumit...

1886